

Załącznik do uchwały Nr XXXI/150/09
Rady Gminy Nowe Miasto Lubawskie
z dnia 17 marca 2009r.

Plan
Odnowy Miejscowości
Rądomno

na lata
2009-2016

Luty 2009

Spis treści

1.	Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi gminy	4
2.	Charakterystyka miejscowości	8
2.1.	Położenie administracyjno-geograficzne	8
2.2.	Rys historyczny	10
2.3.	Funkcja miejscowości	14
2.4.	Rolnictwo, użytkowanie gruntów	15
2.5.	Ludność	17
2.6.	Bezrobocie	20
2.7.	Pomoc społeczna	23
2.8.	Gospodarka	24
2.9.	Kultura – życie kulturalne	24
2.10.	Sport i rekreacja	25
3.	Inwentaryzacja zasobów	26
3.1.	Zasoby przyrodnicze	26
3.1.1.	Lasy	26
3.1.2.	Gleby	26
3.1.3.	Wody powierzchniowe	26
3.1.4.	Formy ochrony przyrody	28
3.2.	Zasoby kulturowe	29
3.2.1.	Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego	29
3.2.2.	Inne obiekty zabytkowe	32
3.3.	Zasoby mieszkaniowe	33
3.4.	Zasoby oświatowe	34
3.5.	Zasoby infrastrukturalne.....	35
3.5.1.	Sieć komunikacyjna	35
3.5.2.	Wodociągi i kanalizacja	35
3.5.3.	Gaz i ogrzewanie	36
3.5.4.	Telekomunikacja i poczta	36
3.6.	Zasoby turystyczne	37
3.6.1.	Szlaki turystyczne	37
3.6.2.	Grodziska wczesnośredniowieczne	38
3.6.3.	Gospodarstwa agroturystyczne	40
4.	Analiza SWOT	41
5.	Kierunki rozwoju miejscowości Radomno	43
6.	Planowane działania w perspektywie 7 lat (2009-2016)	44

7.	Harmonogram realizacji projektów	48
8.	Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości	49
9.	Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości	50
9.1.	Monitoring rzeczowy	50
9.2.	Monitoring finansowy	51
10.	Public Relations Planu Odnowy Miejscowości	52
Spis tabel		53
Spis rysunków		54

1. Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi Gminy

Plan Odnowy Miejscowości Radomno został opracowany na podstawie dostępnych w tym czasie wersji dokumentów programowych i strategicznych, regulacji prawnych oraz danych i dokumentów dotyczących rozwoju miejscowości Radomno.

Plan Odnowy Miejscowości Radomno jest narzędziem niezbędnym w procesie planowania zadań służących rozwojowi obszarów wiejskich w tej miejscowości. Dokument obejmuje charakterystykę miejscowości Radomno, w tym określa jej lokalizację, historię, funkcję, użytkowanie gruntów, sytuację demograficzną, bezrobocie, pomoc społeczną, gospodarkę oraz życie kulturalne i sport (charakterystyka miejscowości). Identyfikuje również zasoby przyrodnicze, kulturowe, mieszkaniowe, oświatowe, infrastrukturalne i turystyczne występujące na terenie Radomna. Plan Odnowy Miejscowości Radomno dotyczy lat 2009–2016. Podstawową jego część stanowi opis zasobów wsi i tkwiącego w niej potencjału oraz możliwości organizacyjnych mieszkańców. Dzięki diagnozie stanu w ramach analizy SWOT przedstawia analizę mocnych i słabych stron, jak również szans i zagrożeń miejscowości. Określa kierunki rozwoju miejscowości Radomno oraz wyznacza zadania polegające na poprawie jej sytuacji w poszczególnych obszarach rozwoju.

W dokumencie zaprezentowano również harmonogram realizacji projektów, system wdrażania oraz sposoby monitorowania i system komunikacji społecznej.

W pracach nad przygotowaniem niniejszego Planu uwzględniono i przeprowadzono spotkania w ramach konsultacji społecznych. W debacie wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy, Sołectwa Radomno, jednostek organizacyjnych Gminy.

Obowiązek stworzenia planu wynika z zapisów Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - służącego wspieraniu obszarów i społeczności wiejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Plan Odnowy Miejscowości Radomno jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi Gminy Nowe Miasto Lubawskie:

1) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Plan odnowy miejscowości wsi Radomno wpisuje się w Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie, który szereguje cele rozwoju gminy w trzech Priorytetach:

Priorytet I: Poprawa zagospodarowania infrastrukturalnego obszaru gminy

Priorytet II: Poprawa zagospodarowania w infrastrukturę społeczną obszaru powiatu

Priorytet III: Rozwój Zasobów Ludzkich

Do najważniejszych celów częściowych PRL należą:

1. Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
2. Budowa i modernizacja urządzeń do zaopatrzenia w wodę i poboru wody,
3. Budowa i modernizacja dróg gminnych,
4. Wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami,
5. Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
7. Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalnej,
8. Budowa i modernizacja gminnej bazy turystycznej,
9. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury społecznej,
10. Stworzenie systemu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (*Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013. 2004*)

2) Strategię Obszaru Lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz Gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik.

Misja obszaru sformułowana przez autorów Strategii brzmi Ziemia nowomiejska integruje dla tworzenia:

- nowych miejsc pracy,
- ochrony środowiska,
- wzrostu wykształcenia,
- bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców,
- rozwoju turystyki i kultury.

Tabela 1**Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej**

Grupa odniesienia	Treść pożądanego stanu obszaru dla grupy odniesienia
Mieszkańcy obszaru	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca i mieszkanie dla każdego 2. Powszechny dostęp do edukacji, kultury i sportu
Władze samorządowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcone, komunikatywne władze o dużym autorytecie i poparciu społecznym 2. Operatywni liderzy
Przedsiębiorcy i inwestorzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pełna infrastruktura techniczna „pod inwestycje” 2. Stabilne zasady inwestowania 3. Odpowiednio wykształcone zasoby pracy
Rolnicy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wieś wielofunkcyjna 2. Pełna specjalizacja i wysoka towarowość produkcji rolnej 3. Zróżnicowane formy własnościowe gospodarstw rolnych i spółdzielni

Źródło: Plan Strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik. 1998.Gdańsk s.23

3) Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Celem strategicznym, czyli misją powiatu nowomiejskiego, a więc i gmin wchodzących w jego skład, jest „Proekologiczny rozwój powiatu – działanie w kierunku osiągnięcia wysokiej świadomości ekologicznej społeczeństwa, zachowania walorów środowiskowych, krajobrazowych i przyrodniczych oraz pełna kontrola przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska i przyrody, zmierzające do osiągnięcia pozycji lidera w województwie w zakresie czynnej ochrony środowiska”.

Zadania przedstawione w harmonogramie planu wynikają bezpośrednio z zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Programu Ochrony Środowiska Powiatu Nowomiejskiego, Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie, Planu Strategicznego Obszaru Lokalnego miejscowości Nowe Miasto Lubawskie oraz Gmin Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie, a także diagnozy stanu środowiska w gminie Nowe Miasto Lubawskie.

I tak do celów głównych planu zaliczone zostały:

- wzrost świadomości ekologicznej,
- zagospodarowanie przestrzenne uwzględniające wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ochrona ekosystemów wodnych,

- ochrona jakości wód,
- rozwój turystyki niezagrażający stanowi środowiska,
- dobry stan atmosfery,
- ochrona przyrody, bioróżnorodności i puli genowych,
- ochrona gleb przed degradacją,
- optymalna lesistość,
- racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, materiałów i energii (*Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 2004*).

4) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Plan jest również zgodny z dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym. Są to:

- 1) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Nowomiejskiego na lata 2004 – 2006 oraz 2007 – 2013**
- 2) Strategia Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego na lata 2007 – 2013**
- 3) Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020**

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Miejscowość Radomno położona jest w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie w powiecie nowomiejskim. Powiat, zaś zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z powiatem działdowskim od wschodu, iławskim od północy, grudziądzkim od zachodu i brodnickim od południa.

Rys. 1. Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa

Źródło: www.zpp.pl

Gmina wiejska Nowe Miasto Lubawskie sąsiaduje natomiast z gminą miejską Nowe Miasto Lubawskie, gminą Grodziczno, Kurzętnik i Biskupiec Pomorski oraz gminami powiatu iławskiego – Lubawa i Iława. Dokładne położenie gminy przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 2. Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego

Źródło: www.zpp.pl

Wieś Radomno położona jest ok. 12 km na zachód od Lubawy, przy drodze powiatowej Łąki Bratiańskie - Iława.

Rys. 3. Miejscowość Radomno na tle gminy

Źródło: www.gmiasto.rubikon.net.pl

W świetle fizyczno – geograficznego podziału Polski miejscowość Radomno położona jest na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim, w mezoregionie Pojezierza Brodnickiego i Doliny Drwęcy oraz w mikroregionie Wysoczyzną Marzęcicka i Dolina Środkowej Drwęcy. Granicę północną sołectwa stanowi wąski fragment sandru iławskiego o wysokości 100 m n.p.m. Jednak zasadnicza część wsi sołeckiej jest położona w obrębie Wysoczyzny Marzęcickiej, a więc płaskiej (głównie osiedle Tabory), falistej i pagórkowatej moreny dennej o wysokości od 100 do 105 m n.p.m. Wysoczyzną tą jest rozcięta przez nieckę Jeziora Radomno o złożonej genezie (we fragmentach rynnowego i z wyspą pośrodku w lewej odnodze) oraz erozyjną dolinę rzeki Strugi, która wypływając z sandru iławskiego przepływa przez j. Radomno i wpływa do rzeki Drwęcy. Spadek rzeki jest niewielki, od 88 do 85 m n.p.m., ale jej dolina jest silnie wcięta erozyjnie w otaczającą wysoczyznę morenową na głębokość 10-15 m.

Klimat jest zróżnicowany, między surowym i bardziej kontynentalnym Pojezierza Mazurskiego a nieco bardziej oceanicznym i łagodniejszym Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Średnia temperatura stycznia wynosi $-3,7^{\circ}\text{C}$, lipca $18,0^{\circ}\text{C}$, suma rocznych opadów atmosferycznych ok. 600 mm, natomiast długość okresu wegetacyjnego 205 dni. (Źródło: *Ziemia Lubawska*, J. Falkowski, Toruń 2006)

2.2. Rys historyczny

Osadnictwo w tej wsi sięga bardzo daleko w przeszłość. Na wyspie miejscowego jeziora archeolodzy odnaleźli pozostałość grodziska.

Pisana historia wsi zaczyna się w czasach krzyżackich. Komtur dzierzgoński Sieghard ze Schwarzburga lokował tę wieś w pierwszych latach XIV wieku (1305 r.) wymierzając jej 100 łanów, ta lokacja zapewne nie była udana i kolejny komtur dzierzgoński, Luter z Brunświku nadał w 1316 roku nowy przywilej dla wsi o nazwie *Radam*. Zachowały się dokumenty szczegółowo opisujące prawa i przywileje nowej wsi, jej organizatorem był sołtys Jan. Wymierzono wtedy 83 łanów ziemi, sołtys otrzymał na prawach dziedzicznych 10 łanów wolnych od opłat. Sołtys miał również 1/3 opłat z sądownictwa wiejskiego, otrzymał młyn na rzeczce z czynszem 2 grzywny, karczmę z czynszem 2 grzywny, „ławy mięsna i chlebowej, z których 1/2 dochodu miał dawać

Zakonowi. Miał też prawo wolnego rybołówstwa dla swoich potrzeb na miejscowej rzece.

Pięć łanów otrzymał pleban, ponieważ utworzono tu parafię i wybudowano kościół pod wezwaniem św. Katarzyny. Pierwszym znanym plebanem był Piotr. Pozostała ziemia należała do chłopów, którzy płacili po 14 szkojców i 2 kury z uprawianego łąna. Cała wioska otrzymała też prawo użytkowania 2 łanów łąk nad Drwęcą.

W założeniu miała to być wielka wioska, ale nie udało się jej lokować na 100 łanach, drugi raz lokowano (1316r.) ją na 88 łanach, jednak udało się zagospodarować 66 łanów. Tyle liczyła na początku XV wieku.

W 1414 roku wojska polskie, które grabiły i niszczyły całą okolice nie ominęły również tej wsi. Spalono 25 gospodarstw i nie oszczędzono nawet kościoła. Straty wyceniano na 1 736 grzywien (wieś i parafia).

Dane z 1418 roku informują, że Radomno liczyło 66 włók, z czego 11 było opuszczonych. Kmiecie płacili czynszu 14 szkojców z łąna. W 1437 roku opuszczonych było już 26 włók. Czynsz wynosił 15 szkojców z łąna, notowano ówczasie karczmę i młyn.

Po 1466 roku wioska była już własnością królewską. W 1510 roku starosta bratiański zyskał prawo wolnego połowu w rzekach i na jeziorze należącym do wsi.

Dane z spisu podatkowego z 1570 roku informują o 30 chłopach mieszkających w tej wsi, 9 zagrodnikach, 1 komornika. Była tu też karczma, młyn o 1 kole młyńskim i 10 łanów należących do sołtysa.

W tym czasie była to jeszcze dosyć duża wioska z kościołem. Duże straty odnotowano w czasie wojen ze Szwecją w XVII stuleciu. Po wojnie w latach 1626-1629 zostało zaledwie 11 chłopów - gburów, a po następnej wojnie z połowy wieku zostało ich zaledwie 2. Lustracja z 1664 roku wspomina właśnie tych dwóch gburów. Część dawnych gburów mieszkała tu nadal, ale stali się oni zagrodnikami (ogrodnikami), gdyż nie mieli nawet sprzętów, żeby uprawiać 2 włóki ziemi. Dawniej główną osobą we wsi był sołtys, w 1664 roku też tak było, ale sołtysostwo (10 włók) podzielono na dwie mniejsze części. Sołtysami byli: Grzegorz Rusek i Jan Rzepski. We wsi mieszkał też karczmarz (4 włók) Sebastian Bączek, dwóch lemanów - wybrańców. W całej wsi mieszkało w sumie siedem rodzin.

W XVII wieku istniała też cały czas parafia. Od 1654 roku proboszczem miejscowej parafii był ksiądz Wojciech Babecki, pochodzący z Warmii z rodziny szlacheckiej. Był proboszczem do śmierci w 1674 roku. W czasie swego probostwa

zapisywał spostrzeżenia z życia parafii w Radomnie, które zachowały się do dnia dzisiejszego.

Niedługo po 1664 roku wioska znowu się zaludniała. W 1667 roku mieszkało już 36 rodzin chłopskich, była również szkoła.

Brak danych z lustracji z XVIII wieku, wiadomo jednak, że w 1767 roku mieszkało tutaj 1 879 osób, a po 1772 roku był to majątek rządowy.

Legendy podają, że przez Radomno maszerowały resztki Wielkiej Armii, które wracały spod Moskwy. Miało w pobliżu wsi dojść do bitwy z Prusakami, Francuzi przegrali bitwę i wycofali się aż na skraj jeziora. Nie mając innego wyjścia rzucili się wpław do jeziora. Tylko niewielka grupa dotarła na drugi brzeg. Starzy rybacy opowiadali, że słychać było nieraz krzyki topielców wzywających pomocy. Zapewne doszło tu do jakiś potyczek w czasie wojen napoleońskich, lecz bardziej prawdopodobne, że wydarzyło się to w 1807 roku niż w latach 1812 -1813 w czasie odwrotu Wielkiej Armii.

Słownik Geograficzny z 1888 roku w ten sposób opisuje Radomno: Duża wieś kościelna w powiecie lubawskim, nad granicą powiatu suskiego, odległość 11 klm na pół-zachód od Itawy. Leży na wzgórzu, u którego stóp rozciąga się jezioro radomskie, na północ zaś i wschód rozległe lasy; gleba dość żyzna, składa się z marglu i z gliny. Mieszkańcy trudnią się rolnictwem, hodowlą bydła i koszykartstwem. Radomno posiada agenturę pocztową 3 klasową szkołę katolicką z 160 dziećmi (1877 rok), z dwoma nauczycielami i 1 klasową szkołę ewangelicką z 1 nauczycielem i 90 dziećmi. Kościół p.w. Św. Katarzyny, kollacyi rządowej zbudowany rok 1702, a 1735 dnia 18 września konsekrowany, obecnie jest zrujnowany, dlatego ma stanąć nowy. Przy kościele bractwo ś. Józefa założone roku 1712 i bractwo trzeźwości, fundowane 1855 (...). Obszar wsi obejmuje 1 371 ha w tej liczbie 935 roli, 106 łąk i 33 lasu. W 1868 roku było 171 budynków, 100 domów, 940 mieszkańców, 679 katolików, 257 ewangelików. W 1885 roku zaś 119 domów, 235 budynków, 1105 mieszkańców, 759 katolików, 344 ewangelików, 2 Żydów. Radomno było ośrodkiem gminy wiejskiej w jej skład wchodziły jeszcze: Pustki, Szaleniec i Tabory.

W 1877 roku w Radomnie notowano trzy klasową szkołę katolicką (160 dzieci) z dwoma nauczycielami, istniała też jednoklasowa szkoła ewangelicka. We wsi znajdowała się też poczta.

W XIX wieku księżmi byli: Michał Jabłoński od 1848 roku, Reiske 1858, Jan Okrój 1868, Jan Batke od 1881 roku. Parafia w Radomnie była ostoją polskości, za odczyt w miejscowym kościele odezwy wzywającej do przywrócenia w szkołach religii w języku

polskim, proboszcz Batke w Radomna został skazany na zapłacenie grzywny w wysokości 500 marek lub przebycia miesiąca kary w więzieniu. Nowy kościół w Radomnie został wybudowany 1903-1906, poświęcono go w 1910 roku. Jeden z otaczających go dzwonów kościelnych pochodzi z 1515 roku.

Warto wspomnieć o kilku ważnych dla Polski osobach, które się tutaj urodziły. W 1879 roku w Radomnie urodził się Józef Dembieński (właściwe nazwisko: Dębiński) w rodzinie Józefa i Julianny z domu Dembek. Skończył szkoły w Nowym Mieście i Chełmnie. Następnie wstąpił do seminarium. Już jako kleryk był aresztowany za udział w polskich organizacjach patriotycznych. Prowadził pracę duszpasterską w Nowym Mieście, gdzie założył gazetę „Drwęca”. Należał do czołowych działaczy endeckich w powiecie. W czasie wojny ukrywał się, zmarł w 1962 roku.

Również w Radomnie urodził się w 1879 roku Jan Majewski, który w 1900 roku przeniósł się do Gdańska. Pracował w Stoczni Gdańskiej. Mimo szykan nie zmienił nazwiska i wychował dzieci w polskość. Został następnie restauratorem, jego lokal był jednym z głównych miejsc spotkań gdańskiej polonii. W 1939 roku musiał opuścić dom i restaurację. Zginął w obozie koncentracyjnym w Orienburgu w 1945 roku. Miał siedmioro dzieci -wszystkie były więzione przez Niemców w obozach koncentracyjnych lub też od razu rozstrzelane. Przeżył tylko Kazimierz, więzień Stutthofu. Jedna z gdańskich ulic została nazwana ulicą Majewskich.

W 1918 roku proboszczem w Radomnie został mianowany Kajetan Henryk Ossowski. Znany miłośnik książek, zgromadził liczne książki z zakresu filologii klasycznej i antycznej. *„Budził podziw znajomością greki i łaciny”*. Znał też angielski i francuski. *„Cechowała go dobroczynność posunięta poza granice roztropności”*. Zmarł w 1935 roku w Radomnie, gdzie został pochowany . W okresie 1931-1939 proboszczem w Radomnie był Kazimierz Gregorkiewicz (ur. 1870). Zmarł zamordowany w lesie bratiańskim.

Spis powszechny z 1921 roku przekazuje dane o dużej wsi pośrodku gminy, do której należały miejscowości: Pustki osada, Radomno folwark, Radomno stacja kolejowa, Radomno wieś, Szaleniec osada i Taborosada. W Radomnie wsi było 76 domów i 513 mieszkańców, w tym 463 katolików i 49 ewangelików, podział narodowościowy był bardzo podobny.

W latach 1930-1939 kierownikiem szkoły powszechnej w Radomnie został Kazimierz Michalski (ur.1899). Organizował tu życie kulturalne, prowadził zespół śpiewaczy, kółko teatralne (wystawił m.in. „Wesołą wdówkę”). Urządzał akademie z okazji świąt państwowych. Pełnił też obowiązki kierownika Urzędu Stanu Cywilnego

w Radomnie. W czasie wojny musiał się ukrywać, wrócił w 1945 roku i ponownie objął stanowisko nauczyciela. Z jego inicjatywy zbudowano istniejący do dziś pomnik zamordowanych mieszkańców Radomna. Zmarł w 1950 roku .

Folwark Radomno stanowił specjalny teren o statusie „obszaru dworskiego” liczył 6 domów i 80 mieszkańców, w tym 57 katolików, 23 ewangelików (69 Polaków i 11 Niemców).

Księga Adresowa Polski z 1929 roku przekazuje dane o dużej i rozwiniętej gospodarzo wsi. Największymi właścicielami ziemskimi byli: Jakub Banna (60 ha), Felicjan Dołęga Lewandowski (Ruda 196 ha), Emma Nabakowska (167 ha), Józef Piechocki (155 ha, dzierżawa), Pelagia Romanowska (57 ha), część ziemi należała też do skarbu państwa (121 ha).

Cieślami we wsi byli: K. Dziomba i L. Zdrojewski, kołodziejami: H. Freiwald i F. Zachorski. Zakłady kowalskie należały do: W. Zalewskiego i F. Zendlewskiego. Krawcami byli w Radomnie: J. Niechczyński i J. Ogrzewalski. Akuszerkami były: W. Pietraszak i I. Trzypuły. Wyrobem maki zajmował się K. Dziąba, murarstwem A. Jols, B. Mowiński i W. Różański. Piekarnie posiadali: L. Wielgoszyński i W. Wollmann. Rybakiem był B. Syrowiak. Zakłady rzeźnicze należały do A. Schikory i A. Żuchowskiego. Znajdowało się tutaj kilka zakładów stolarskich: B. Bartkowskiego, J. Jabłońskiego, F. Krukowskiego i J. Krukowskiego. Szewstwem trudnili się: S. Malinowski, B. Sendlewski i J. Zieliński. Zajazdy należały do: K. Czerwińskiego, Władysława Dąbrowskiego i F. Klimka.

2.3. Funkcja miejscowości

Wieś Radomno jest typową widlicą, na której rozdwojenie wpływa jedna z odnóg jeziora Radomno. Przez wieś przebiega szosa z Iławy (10 km) do Nowego Miasta Lubawskiego (11 km) i Lubawy (14 km). Długość połączenia „wideł” wsi wynosi ok. 0,5 km, natomiast dwóch „rozwidleń” po ok. 1 km. W północno-wschodniej części sołectwa leży rozproszone osiedle Tabory (ok. 20 zagród), na poziomie 110-115 m n.p.m. W odległości 1,5 km od wsi Radomno znajduje się stacja kolejowa Radomno, przy nieczynnej linii kolejowej Nowe Miasto Lubawskie - Iława. Radomno to wieś, która pełni przede wszystkim funkcje mieszkalne i rolnicze.

- **funkcja mieszkalna** – przeważa zabudowa jednorodzinna, jest tylko 5 domów wielorodzinnych. W jednym budynku mieszkają rodziny wielopokoleniowe.
- **funkcja rolnicza** – znakomita większość mieszkańców prowadzi własne rodzinne gospodarstwa rolne;
- rozwijająca się **funkcja turystyczna** – z uwagi na atrakcyjne położenie (bliskość lasów i jezior) oraz walory przyrodnicze wieś ma ogromny potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej – w szczególności agroturystyki).

2.4. Rolnictwo, użytkowanie gruntów

Radomno podobnie jak cała Gmina Nowe Miasto Lubawskie, należy do słabo uprzemysłowionych rejonów województwa warmińsko - mazurskiego.

Podstawę działalności gospodarczej stanowi rolnictwo małe i średnio obszarowe. Znajduje się tu 61 gospodarstw rolnych, które łącznie zajmują powierzchnię 516,6494 ha fizycznych. W strukturze obszarowej gospodarstw rolnych prawie 46 % stanowią gospodarstwa od 1 do 2 ha. Gospodarstwa od 2 do 5 ha stanowią prawie 23 % ogólnej liczby gospodarstw w Radomnie. Gospodarstwa największe powyżej 15 ha to niewiele ponad 21 %. Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela 2

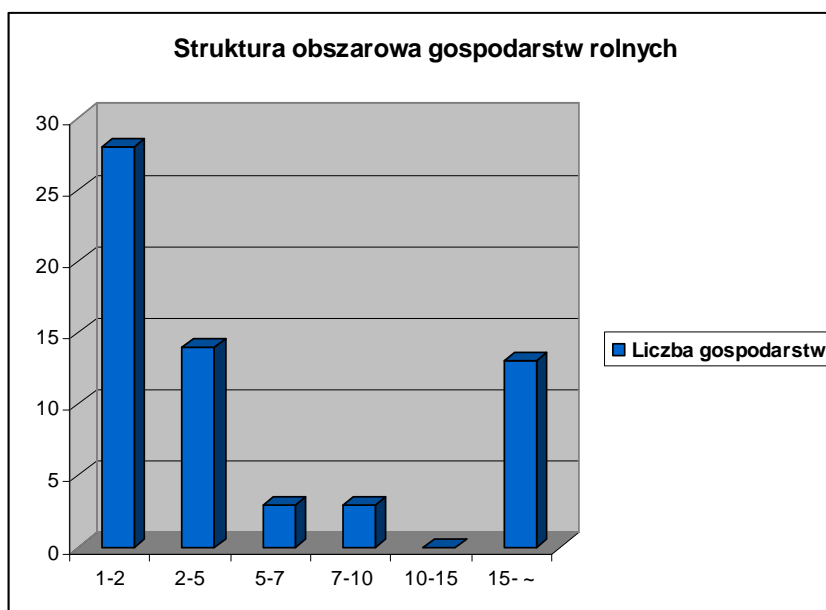
Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Miejscowość	Powierzchnia gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	Razem powierzchnia w ha
1	2	3	4
Radomno	1-2	28	31,7318
	2-5	14	44,8423
	5-7	3	16,2846
	7-10	3	19,4711
	10-15	0	0,0000
	15- ~	13	404,3196
	Razem	61	516,6494

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy, stan na dzień 15.01.2009r.

Jak łatwo zauważyć najwięcej gospodarstw rolnych bo aż 28 mieści się w przedziale od 1 do 2 ha. Drugą grupą, co do wielkości gospodarstw stanowią gospodarstwa z przedziału 2 do 5 ha. Liczba takich gospodarstw równa jest 14.

Szczegółową strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w miejscowości Radomno przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 4 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Źródło: Opracowanie własne.

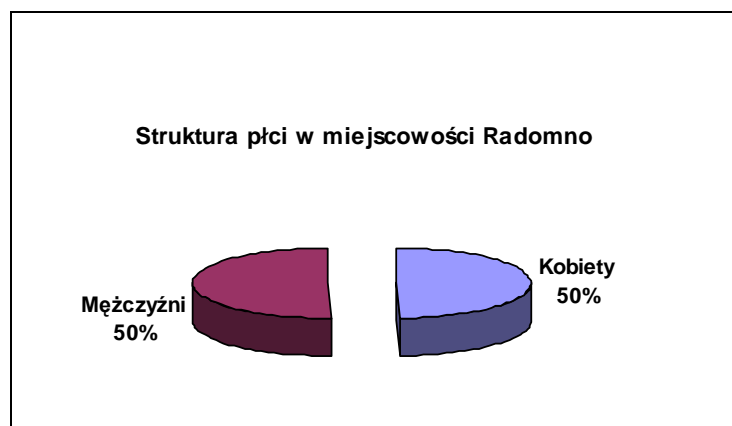
Miejscowość Radomno zajmuje powierzchnię 1401,2790 ha. (tj. 10,16 % powierzchni gminy). Użytkowanie gruntów miejscowości według stanu na dzień 05.03.2009 roku przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 937,1037 ha (tj. 66,87 % ogólnej powierzchni miejscowości).
- powierzchnia lasów – 186,1147 ha (tj. 13,28 % ogólnej powierzchni miejscowości),
- pozostałe grunty i nieużytki 278,0606 ha (tj. 19,84 % ogólnej powierzchni miejscowości).

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne 750,7691 ha, pastwiska 37,8515 ha i łąki 118,3212 ha. Sady natomiast zajmują tylko 7,0704 ha. Grunty rolne zabudowane stanowią 23,0915 ha.

2.5. Ludność

Na dzień 31.12.2008 roku wieś Radomno zamieszkiwało 577 osób z czego 286 to kobiety, 291 to mężczyźni, co stanowi 6,97 % mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie. Proporcje między ilością kobiet i mężczyzn są niemal identyczne i wynoszą po 50%.

Rys. 5. Struktura płci w miejscowości Radomno

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba mieszkańców na przełomie ostatnich 4 lat zmieniała się nieznacznie:

Tabela 3

Liczba mieszkańców w latach 2005 – 2008

Rok	2005	2006	2007	2008
Liczba mieszkańców	576	578	574	577

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.(stany na koniec roku)

Rys. 6. Liczba mieszkańców w poszczególnych latach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML

Liczbę mieszkańców w podziale na grupy wiekowe przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4

Liczba mieszkańców z podziałem na wiek

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA LUDNOŚCI	WIEK		RAZEM WEDŁUG PŁCI
		przedprodukcyjny	produkcyjny	
Radomno	577	przedprodukcyjny	M: 70 K: 71	Mężczyźni: 291 Kobiety: 286
		produkcyjny	M: 197 K: 165	
		poprodukcyjny	M: 24 K: 50	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Jak wskazują powyższe dane osoby w wieku produkcyjnym stanowią 63,26 % ogółu mieszkańców wsi.

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę i strukturę ludność ze względu na wiek mieszkańców w porównaniu z liczbą i strukturą ludności w Gminie Nowe Miasto Lubawskie.

Tabela 5

Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Radomno	70	71	197	165	24	50
Liczba ludności w Radomnie	141		362		74	
Gmina Nowe Miasto Lubawskie	1079	1076	2713	2371	338	703
Liczba ludności w gminie	2155		5084		1041	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest niski. Zaledwie 2,85 % mieszkańców posiada wyższe wykształcenie i 17,9 % - średnie, w tym 3,3 % - ogólnokształcące. Najbardziej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (41,9 %) i zasadniczym zawodowym (31,8 %). Stosunkowo dużą grupę stanowią również osoby z niepełnym wykształceniem podstawowym lub też bez wykształcenia – 5 %.

Tabela 6

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie

Gmina	Wyższe	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
		Razem (łącznie z policealnym)	w tym				
			Ogólnokształcące	Zawodowe			
Nowe Miasto Lub.	2,85 %	17,9 %	3,3 %	12,7 %	31,8 %	41,9 %	5 %

Źródło: Spis Powszechny. 2002. Olsztyn.

2.6. Bezrobocie

Na terenie miejscowości Radomna oraz w innych miejscowościach gminy nie są prowadzone odrębne statystyki dotyczące bezrobocia. Struktura bezrobocia została przedstawiona w oparciu o dane obejmujące cały obszar Gminy Nowe Miasto Lubawskie.

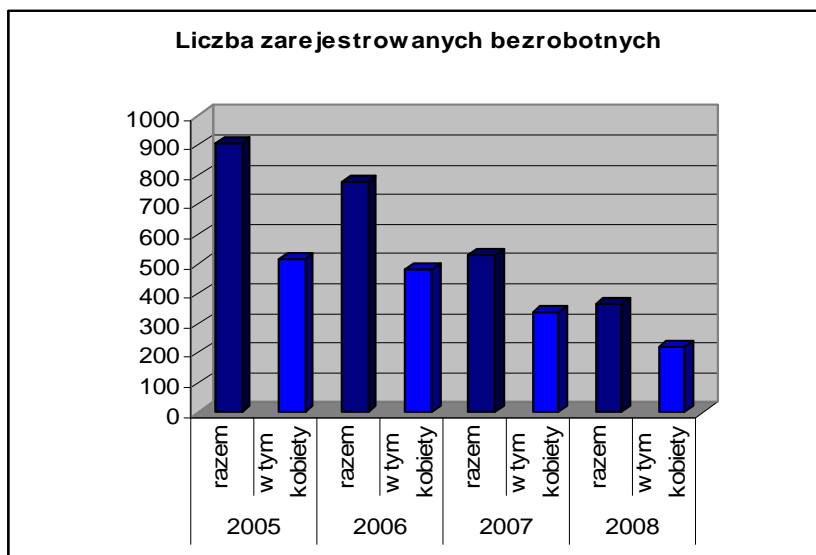
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim zarejestrowanych na dzień 31.12.2008 roku było 369 osób, w tym 221 kobiet. Stopa bezrobocia dla powiatu nowomiejskiego na koniec listopada 2008 wyniosła 14,6 %.

Tabela 7

Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach

Wyszczególnienie	2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	908	518	780	484	531	338	369	221
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	207	76	161	66	121	60	128	64
Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	701	442	619	418	410	278	241	157
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	563	347	520	358	328	240	166	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie. Stany na dzień 31.12.

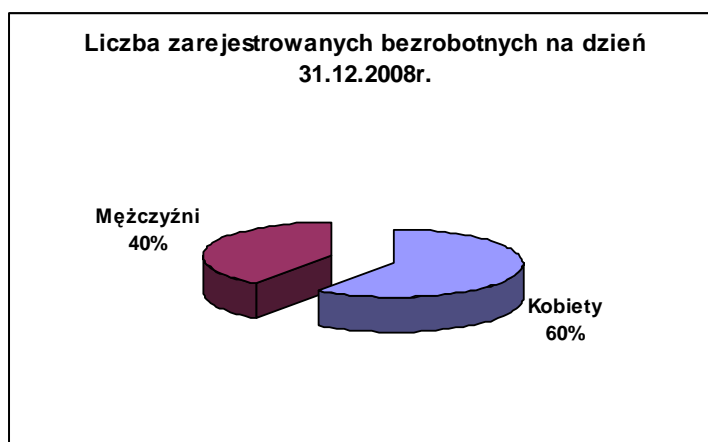

Rys. 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne.

W Gminie Nowe Miasto Lubawskie bezrobocie sięga 369 osób (dane na 31.12.2008). W roku 2005 bezrobocie osiągnęło poziom 908 osób, natomiast w roku 2006 i 2007 odpowiednio 780 i 531. W analizowanym okresie sytuacja polepszała się z roku na rok, liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie spada. Od 2005 r. liczba osób pozostających bez pracy zmniejszyła się o 539 osób.

Na terenie gminy niepokojący jest fakt, iż największe trudności ze znalezieniem pracy mają kobiety. Ponad połowę osób pozostających bez pracy stanowią kobiety. Taka sytuacja miała miejsce w ostatnich 4 latach. Najgorzej jednak przedstawiała się sytuacja w 2007 roku, wówczas kobiety stanowiły największy odsetek osób pozostających bez pracy i wynosił 63,65 %.

Rys. 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne.

Bardzo duża liczba osób pozostająca bez pracy i bez prawa do zasiłki jest oznaką wstępowania w gminie zjawiska długotrwałego okresu pozostawania bez pracy. Osoby, które nie pracują już ponad rok tracą chęci do poszukiwania pracy, często odczuwają ogromną bezsilność i apatię wobec zaistniałej sytuacji. Osoby takie przestają nawet szukać alternatywnych źródeł utrzymania rodziny. Są dużo bardziej podatne na wszelkiego rodzaju patologie społeczne i szybciej, również przez innych członków społeczności, spychani są na tak zwany margines społeczny. Sytuację taką potwierdzają dane statystyczne na temat czasu pozostawania bez pracy podana w miesiącach:

Tabela 8

Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	rok 2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Do 1 mies.	47	20	50	21	48	20	46	18
1-3	128	57	113	46	80	36	65	36
3-6	127	60	102	58	82	51	77	47
6-12	173	87	126	75	69	38	73	45
12-24	159	90	133	88	75	49	38	24
Pow. 24	274	204	256	196	177	144	70	51
Razem	908	518	780	484	531	338	369	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że na terenie gminy występuje zjawisko długotrwałego bezrobocia.

Tabela 9

Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia

Czas pozostawania bez pracy	2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Wyższe	10	7	12	10	7	7	13	11
Policealne i średnie zawodowe	164	115	136	104	91	68	79	63
Ogólnokształcące	39	33	39	32	30	21	24	14
Zasadnicze zawodowe	353	177	274	156	184	112	113	55
Gimnazjalne i poniżej	342	186	319	182	219	130	140	78
Razem	908	518	780	484	531	338	369	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz z zasadniczym zawodowym. Drugą grupę osób najbardziej narażoną na brak pracy są osoby posiadające wykształcenie policealne lub średnie zawodowe. Fakt, że osoby z wykształceniem ogólnym obok tych z wyższym mają najmniejsze problemy ze znalezieniem pracy może wynikać z tego, iż są to najczęściej osoby kontynuujące naukę na uczelniach wyższych.

2.7. Pomoc społeczna

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2008 roku wynosiła 74 osoby (28 rodzin). Udział osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie mieszkańców wsi wynosił 12,83 %, podczas gdy średnia dla całej gminy wynosiła 23,26 % (1926 osób korzystających z pomocy społecznej w gminie – 490 rodzin).

Osoby korzystające z pomocy społecznej z miejscowości Radomno stanowiły 3,84 % wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy w gminie Nowe Miasto Lubawskie

Rys. 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS.

Główne formy pomocy to:

- zasiłek okresowy
- zasiłek celowy na opał, leki

- zasilek celowy na zakup żywności w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- zasilek stały
- dożywianie dzieci w szkole

2.8. Gospodarka

W miejscowości Radomno nie są zlokalizowane żadne większe przedsiębiorstwa produkcyjne, ani firmy usługowe. Aktywność gospodarczą mieszkańców miejscowości charakteryzują drobne zakłady usługowe i handlowe. Są to w przeważającej części małe rodzinne firmy. Na dzień 5 marca 2009 roku było zarejestrowanych 15 podmiotów gospodarczych.

2.9. Kultura – życie kulturalne

W Radomnie znajduje się Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Gwiździnach. Placówka ta została utworzona w 1988 roku. Ilość czytelników książek w nowomiejskiej gminie wzrasta z roku na rok. Oprócz wypożyczania książek w bibliotekach istnieje również możliwość korzystania z czasopism i wypożyczania ich do domu. Taki typ wypożyczeń wzrasta, co zapewne spowodowane jest ubożeniem społeczeństwa, bowiem wielu osób nie stać na prenumeratę czasopism. Książki dostarczane są bezpośrednio do domu dla osób starszych i niepełnosprawnych. Tylko w gminnej bibliotece zbierane są dokumenty z życia społecznego gminy. Są to artykuły dotyczące różnych wydarzeń, które miały miejsce na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie. Zbiory te są odpowiednio opracowywane i przechowywane. Zbierane są również materiały dotyczące ekologii oraz wszelkich patologii społecznych nie tylko z regionu nowomiejskiej gminy. Istnieje również możliwość skorzystania z Internetu.

Mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w różnych imprezach, warsztatach, przeglądach organizowanych przez Gminne Centrum Kultury Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie.

Ponadto w miejscowości działa Koło Gospodyń Wiejskich. Razem z miejscową szkołą jest organizatorem wielu imprez okolicznościowych m.in. Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Seniora.

Życie mieszkańców skupione jest również wokół jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Radomnie. Ochotnicze straże pożarne w gminie Nowe Miasto Lubawskie mają już ponad wiekową tradycję, które w większości powstały na początku XX wieku. Jednostka z Radomna jest jedną z 10 jednostek działających na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie. OSP Radomno zostało założone w 1902 roku. Jest to jednostka typu „M-1” W 2005 roku jednostka liczyła 21 czynnych strażaków.

2.10. Sport i rekreacja

W miejscowości Radomno prężnie działa Ludowy Zespół Sportowy RADOMNIANKA liczący 40 członków. LZS RADOMNIANKA został założony w 1951 r., którego prezesem został założyciel – P. Serożyński. Prezesem od 1999 r. jest Jan Skoczeń.

Drużyna piłkarska od 2000 roku bierze udział w rozgrywkach „B” klasy. Wielokrotnie piłkarze zdobywali puchar Wójta w piłce halowej, puchar im. Karskiego w Lipinkach, puchar Wójta Susza.

W tenisie stołowym należy odnotować sukces M. Łupaczewskiego, który w rozgrywkach doszedł do strefy wojewódzkiej.

LZS RADOMNIANKA bierze aktywny udział w życiu społecznym i kulturalnym wsi organizuje festyny rekreacyjno-sportowe dla młodzieży.

W 2001 r. odbyły się uroczyste obchody 50-lecia istnienia LZS w Radomnie.

Zespół został odznaczony Złotą Odznaką LZS. Złotą odznakę otrzymał prezes Jan Skoczeń, brązową Krzysztof Kotewicz i Jacek Mroczyński.

Aktywnie działają w pracach LZS miejscowi członkowie: A. Cabaj, C. Cabaj, A. Dziomba, T. Kisicki, K. Kotewicz, P. Kotewicz, M. Łupaczewski, J. Mroczyński, A. Mulewicz.

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Zasoby przyrodnicze

3.1.1. Lasy

Według stanu na dzień 05.03.2009 roku powierzchnia lasów 186,1147 ha, co stanowi 13,28 % ogólnej powierzchni miejscowości. Dla porównania całkowita powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2369,0629 ha, tj. 17,18 % powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w rejonie Bratiana i Tylic oraz Radomna i Jamielnika. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa, głównie prywatne występują m.in. w rejonie Bratiana, Jamielnika, Radomna i Tylic. Dominują siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego.

3.1.2. Gleby

W obrębie sołectwa występują w przewadze gleby brunatne właściwe i płowe (na wysoczyźnie morenowej), torfowe, murszaste, bagienne i piaszczyste w dolinach rzek i obniżeniach terenowych wykorzystanych przez cieki i rowy melioracyjne, na ogół silnie zabagnionych oraz piaszczyste (na sandrach).

3.1.3 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej gminy Nowe Miasto Lubawskie, ponieważ decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Sieć hydrologiczną gminy tworzą rzeki, strumienie, oczka i zbiorniki wodne oraz liczne jeziora. Pod względem hydrograficznym gmina (także miejscowość Radomno) znajduje się w dorzeczu Drwęcy, jedynie niewielki północno-zachodni jej fragment znajduje się w dorzeczu Osy (Struga Laka).

W Radomnie znajduje się jezioro:

- **Jezioro Radomno** - polodowcowe, bardzo rozczłonkowane, położone w północnej części gminy. Powierzchnia 98,8 ha, maksymalna dł. 2350

m, maksymalna szerokość 1100 m, średnia głębokość 2,5 m, głębokość maksymalna 16,2 m. Lustro wody położone na wysokości ok. 89,7 m. W północnej części jeziora wysoka (111 m n.p.m. i 21 m nad taflę jeziora) zadrzewiona wyspa. Jezioro składa się z trzech wydłużonych zatok. Na południu wąska, 600 m długości zatoka wciska się między zabudowania wsi Radomno. W części północnej szeroki półwysep, na którym znajduje się osada Nowy Ostrów. Dzieli on jezioro na dwie części. Na północny wschód (60-260 m) i kręta zatoka ciągnie się na długości ok. 1900 m. Na zachód od półwyspu znajduje się duża szersza zatoka (1400 do 800 m), z wyspą pośrodku. Na wyspie pozostałości dawnego grodziska. Jezioro połączone jest na północy przez Strugę (Struga Radomno, Ruda) z jeziorami Łąckie i Czerwone i odwadniane przez tą samą rzeczkę w kierunku południowym do Drwęcy. Struga tworzy krótki, ale malowniczy szlak kajakowy.

Z jeziorem Radomno związana jest **legenda:**

Nieopodal wsi rozgorzała bitwa pomiędzy wojskami pruskimi a żołnierzami Napoleona. Liczebna przewaga była po stronie wojsk pruskich. Wycofujący się żołnierze francuscy, otoczeni przez wroga dotarli do brzegów jeziora. Chcąc uniknąć śmierci bądź niewoli, nie mając innej możliwości postanowili przepłynąć jezioro. Niestety, wielu z nich przeceniło swe siły, wielu dosięgły pruskie kule, niewielu z nich dotarło do przeciwległego brzegu. Większość z nich znalazła śmierć w jeziorze. Starsi mieszkańcy wsi, zwłaszcza rybacy, opowiadają, że przez wiele jeszcze lat po tym wydarzeniu z wyspy znajdującej się w zachodniej części jeziora dochodziły jęki i krzyki topielców wzywających pomocy.

Rys. 10. Jezioro Radomno z lotu ptaka

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

3.1.4. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy występują

- rezerwat przyrody pod nazwą „Rzeka Drwęca” – Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. (M.P.61.71.302 z dnia 19 września 1961 r.)
- obszary chronionego krajobrazu:
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy”
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel”
- „Skarliński Obszar Chronionego Krajobrazu” – Rozporządzenie nr 54 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko mazurskiego. (Dz. Urzęd. Woj. Warm-Maz. 05, nr 175, poz. 1951 ze zm.)
- na terenie gminy znajduje się proponowany przez Rząd RP obszar do Natury 2000. Jest to Dolina Drwęcy. Kod obszaru: PLH280001

Wieś Radomno leży w Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy. Obszar doliny Drwęcy zajmuje powierzchnię 3250 ha i obejmuje dolinę rzeki (ok. 2 km szerokości) i otaczający ją teren.

Łącznie obszary chronionego krajobrazu obejmują powierzchnię 9445 ha, co stanowi 65% powierzchni gminy. Warto nadmienić, że od roku 1994 cała gmina została włączona w obszar Zielonych Płuc Polski.

Ponadto wśród zasobów przyrodniczych na uwagę zasługuje zabytkowy park wiejski o powierzchni 0,80 ha, stanowiące pozostałości po XIX-wiecznych zabytkowych założeniach ogrodowych. Idea upiększania krajobrazu na terenie ówczesnego Państwa Pruskiego rozpowszechniła się pod koniec XVIII w. Propagowano wtedy zakładanie alei śródpolnych, alei łączących folwarki, sadzenie szpalerów granicznych czy obsadzanie wzgórz drzewami. Założenia ogrodowe były trwałym elementem układu przestrzenno-funkcjonalnego zarówno wielu majątków ziemskich jak i niewielkich gospodarstw, stanowiących ich integralną część. Taki park stanowi rodzaj dzieła sztuki. W większości projekty założeń parkowych dostosowywane były do ukształtowania terenu, w stylu krajobrazowym z wykorzystaniem jego różnorodności. Cechą charakterystyczną było otwarcie widokowe, wybiegające daleko w krajobraz. Zabytków.

3.2. Zasoby kulturowe

3.2.1. Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego

RADOMNO - kościół parafialny p.w. Serca Jezusowego. Parafię erygowano prawdopodobnie na początku XIV wieku (plebana z Radomna wzmiankuje dokument z 1316 roku). Pierwotny kościół zostaje spalony w roku 1414 i na jego miejscu jeszcze w XV wieku pobudowano nowy. Dokument powizytacyjny z roku 1667 wymienia miejscowego proboszcza Alberta Babeckiego instytuowanego w roku 1654. W roku 1702 rozpoczęto budowę nowego, drewnianego kościoła p.w. św. Katarzyny. Poprzedni kościół prawdopodobnie został zniszczony podczas wojen szwedzkich. Nowy kościół konsekrowany został 18 września 1735 roku. Od roku 1712 r. w Radomnie działa Bractwo św. Józefa, od roku 1855 Bractwo Trzeźwości, a od 1882 r. Bractwo św. Jerzego. Przy kościele istniał przytułek dla ubogich dysponujący 3 miejscami. Mieścił się on w budynku o konstrukcji szachulcowej, zbudowanym w roku 1810. W roku 1908 zbudowany został

nowy, murowany przytułek. Dokumenty informują, że stan kościoła pod koniec XIX wieku był bardzo zły.

Obecny kościół p.w. Serca Jezusowego zbudowano w latach 1903-1906. Inicjatorem budowy nowej świątyni był ks. Jan Batke, a konsekracji dokonał 22 maja 1910 roku sufragan chełmiński ks. Kluger. Kościół wzniesiono nieco na zachód od poprzedniego, drewnianego kościoła. Kościół jest murowany z cegły z dużym udziałem kamienia, orientowany, neogotycki. Ściany nawy i prezbiterium wsparte przyporami. Wejście przez ostrołukowe, schodkowe portale z profilowanej cegły. Od zachodu czterokondygnacyjna wieża. Na wieży dach namiotowy kryty dachówką. Zachodnia ściana wieży i zachodni szczyt tworzą jedną płaszczyznę ozdobioną dwiema parami wydłużonych blend i sterczynami. Po północnej stronie szczytu nawy, w cokole - cios kamienny z datą "1903". We wnętrzu polichromie i witraże wykonane wg projektu profesora Akademii Sztuk Pięknych w Dusseldorfie - Józefa Huberta. Ołtarz główny z połowy XVII wieku, przebudowany w pierwszej połowie XVIII wieku i w roku 1908. z obrazem przedstawiającym koronację św. Katarzyny z XVIII w. Pod chórem dwie kamienne kropielnice (Jedna prawdopodobnie z rozebranego kościoła w Jamielniku). Wokół kościoła pozostałości cmentarza z XVIII w. Najstarszy nagrobek z 1824 r. Tablica nagrobna rodziny Chrzanowskich z 1850 roku, kilka grobów księży związanych z miejscową parafią. Całość ogrodzona kamiennie-ceglanym murem.

Rys. 11. Kościół p.w. Serca Jezusowego

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie.

RADOMNO - TABORY - kapliczka przy gospodarstwie pod lasem, ok. 100 m od brzegu jeziora. Zbudowana staraniem dawnego właściciela gospodarstwa - pana Zacharskiego w roku 1919. Murowana z cegły na planie kwadratu, 4 m wysokości. W górnej części dwie wnęki. W niższej wnęcie ceramiczna figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, w wyższej -metalowy krzyż. Na daszku 4 narożne sterczyny i pięta

centralna zwieńczona krzyżem i chorągiewką z datą "1919". Na cokole napis *"Zdrowaś Mario"*.

RADOMNO - TABORY - kapliczka ok. 500 m od dawnej strażnicy. Murowana z cegły na planie kwadratu. 6 m wysokości, otynkowana. W górnej części przeszklona z trzech stron wnęka z ceramiczną figurą Matki Boskiej wysokości 1 m. W części środkowej z trzech stron płytkie wgłębienia. Całość otoczona metalowym ogrodzeniem między 4 narożnymi filarkami. Obok ok. 80-letnia lipa.

RADOMNO - cmentarz założony w końcu XIX wieku, powierzchnia ok. 1 ha, najstarszy nagrobek z roku 1909. Centralna alejka dzieli cmentarz na dwie kwatery. Pośrodku alejki kapliczka murowana z cegły na planie koła. 5 m wysokości z wnęką od strony zachodniej. Na szczycie kapliczki metalowy krucyfiks 1,5 m wys.

RADOMNO - figura Chrystusa zbudowana w roku 1947. Między 4 świerkami stoi schodkowy ceglany mur z wysuniętymi w kierunku drogi niższymi odcinkami. Otynkowany, z metalowym krzyżem na najwyższej, centralnej części. Przed murem na cokole 1,5 m wysokości figura Chrystusa. Poniżej tablica z napisem:

" Pobłogosław Jezu drogi tym co serce Twe kochają 1947".

Przed figurą i murem obszerny taras z sześcioma opadającymi ku drodze schodkami.

3.2.2. Inne obiekty zabytkowe

RADOMNO - zespół podworski. Dwór zbudowany w II połowie XIX wieku na fundamentach wcześniejszego. Murowany z cegły na planie prostokąta, piętrowy, z dobudówką od strony wschodniej. Fasada frontowa 6-osiowa z 2-osiowym ryzalitem, a w nim na piętrze facjata i kolumna rozdzielająca wejście na parterze. Fasada ogrodowa 5-osiowa z 2-osiową facjatą na piętrze. Dach dwupołaciowy kryty papą, nad facjatami dachy ozdobne. Przed dworem trzy stuletnie lipy.

Zabudowania gospodarcze z końca XIX wieku otaczają rozległy dziedziniec na północ od dworu. Od strony południowej park o powierzchni ok. 4 ha z 80-letnim drzewostanem, łagodnie opadający w kierunku południowym

RADOMNO - tablica ku czci pomordowanych na południowej ścianie Szkoły Podstawowej. Zmontowana z dwóch betonowych elementów: podstawy i płyty. Na płycie tablice z 14 nazwiskami osób zamordowanych przez hitlerowskiego okupanta w latach 1939-1945. Całość wybudowano dzięki inicjatywie kierownika Szkoły - Klemensa Wietza i odsłonięte 2 czerwca 1962 r. W roku 1965 całość uzupełniono o godło Polski.

RADOMNO - zabytkowe zabudowania:

- Dworzec kolejowy - zbudowany w roku 1902 z cegły, nieotynkowany, piętrowy z parterową, nowszą przybudówką. Dach ozdobiony sterczynami na narożnikach.
- Szkoła - zbudowana na początku XX wieku, murowana z cegły, parterowa. Fasada frontowa 5-osiowa (2 okna zamurowane). Dach dwuspadowy kryty dachówką
- Plebania - zbudowana na początku XX wieku, murowana z cegły, nieotynkowana. fasada frontowa 5-osiowa. Dach dwuspadowy kryty dachówką.
- Dom nr 16 - zbudowany w końcu XIX wieku, murowany, otynkowany, parterowy z facjatą na strychu od frontu. Fasada frontowa 3-osiowa. Dach dwuspadowy kryty dachówką, nad facjatą dach oddzielny.
- Dom nr 75 - zbudowany na początku XX wieku z cegły na planie kwadratu. Fasada frontowa 5-osiowa z wejściem pośrodku przez werandę.

RADOMNO - TABORY - budynek dawnej strażnicy przy drodze we wschodniej części wioski. Zbudowany po pierwszej wojnie światowej. Murowany z cegły na planie prostokąta, otynkowany, parterowy z facjatą na piętrze. Fasada frontowa 5-osiowa z 3-osiowym ryzalitem, a w nim centralnie usytuowane wejście po schodach. Narożniki ryzalitu poszerzone ku dołowi.

3.3. Zasoby mieszkaniowe

W miejscowości Radomno w roku 2008 gmina posiadała cztery lokale o łącznej powierzchni 153,84 m².

3.4. Zasoby oświatowe

Pierwszą wzmiankę o istnieniu szkoły odnaleźć można w zapiskach historycznych. W 1667 roku we wsi mieszkało 36 rodzin włościańskich i istniała wówczas szkoła. W roku 1772 Radomno dostało się pod zabór pruski, a do Polski powróciło w 1920 r. Starsi mieszkańcy wsi pamiętają, że do roku 1918 były we wsi dwie szkoły. Jedna dla dzieci wyznania ewangelickiego, druga zaś dla dzieci katolików. W okresie międzywojennym obie szkoły przeszły pod wspólną administrację państwową, ale dwie szkoły pozostały.

Po II wojnie światowej 15 lutego 1945 działalność szkoły wznowiła pani **Stefania Hering** ucząc dzieci w jednej klasie. Wkrótce pod koniec lutego tego roku powrócił przedwojenny kierownik szkoły – **Kazimierz Michalski**. Z polecenia inspektora szkolnego pana Socharzewskiego objął ponownie kierownictwo radomskiej szkoły.

W roku szkolnym 1946/47 szkoła została placówką zbiorczą, gdyż do szkoły przekazano dzieci z Gryźlin oraz z Jamielnika. Liczba uczniów wyniosła wówczas 144. W 1948 r. z pięcioklasowej przemianowano szkołę na siedmioklasową. W listopadzie 1957 roku przy szkole podstawowej otwarto dla młodzieży i starszego społeczeństwa placówkę pod nazwą: **Uniwersytet Powszechny**.

W maju 1961 r. powołano Komitet Rozbudowy Szkoły, który doprowadził do powstania nowego pawilonu. 31 sierpnia 1963 r. nastąpiło uroczyste otwarcie pawilonu szkolnego z trzema pomieszczeniami lekcyjnymi, pokojem nauczycielskim oraz dużym holem. W następnym 1964 roku zbudowano obok budynku, w którym umiejscowiono pracownię techniczną, drwalnię oraz toalety.

W 1964 roku w jednym ze starych budynków szkolnych otwarto Szkołę Przysposobienia Rolniczego w Radomnie.

Do roku szkolnego 2007/2008 szkoła mieściła się w trzech budynkach, ale od 1.09.2007r. zajęcia odbywają się tylko w dwóch z nich, ponieważ podjęto decyzję o rozbudowie Szkoły Podstawowej w Radomnie i w październiku 2008r. rozpoczęto prace budowlane. Powierzchnia użytkowa dwóch budynków dydaktycznych to 487m². W budynkach znajduje się siedem sal lekcyjnych, biblioteka oraz pomieszczenie administracyjne.

Obecnie do obwodu szkolnego należą miejscowości: Radomno, Chrośle, Nowy Dwór oraz Pustki.

Na dzień 04.03.2009r. do szkoły uczęszcza 95 dzieci. W szkole pracuje 7 nauczycieli dyplomowanych, 3 mianowanych oraz 5 kontraktowych.

Liczba uczniów w poszczególnych klasach

Klasa	„0”	I	II	III	IV	V	VI	Razem
Liczba uczniów	13	12	13	16	10	17	14	95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Zespołu Oświaty

3.5. Zasoby infrastrukturalne

3.5.1. Sieć komunikacyjna

Przez miejscowość przebiega droga powiatowa Nr 1333N relacji Ława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie. Przebieg drogi na terenie miejscowości wynosi ok. 1500 m. Stan techniczny drogi o nawierzchni asfaltowej jest zły.

W miejscowości zlokalizowane są 3 drogi gminne:

- 181006N o długości 3 km, relacji Gryźliny - Radomno
- 181021N o długości 1,2 km, relacji Radomno-Radomno (biegnie wzdłuż jeziora)
- 181023N o długości 1,3 km, relacji Radomno-Smolniki

Są to drogi gruntowe, które w większości wymagają poprawy i modernizacji.

W Radomnie znajduje się przystanek komunikacji samochodowej PKS.

Ponadto świadczone są usługi prywatne w postaci Mini BUS-ów relacji Nowe Miasto Lubawskie – Radomno.

3.5.2. Wodociągi i kanalizacja

Na dzień 31.12.2008 r. stopień zwodociągowania Gminy Nowe Miasto Lubawskie wynosił 78,62 %. Długość sieci wodociągowej w Radomnie wraz z 148 przyłączami na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 18 719 mb co stanowi 8,23 % ogólnej długości sieci (wraz z przyłączami) w gminie Nowe Miasto Lubawskie. Osoby nie korzystające z sieci czerpią wodę z własnych, lokalnych ujęć przyzagrodowych.

Woda dla miejscowości Radomno czerpana jest z ujęcia wody w Bagnie. Najważniejsze parametry ujęcia przedstawia tabela 11.

Parametry ujęcia wody w miejscowości Bagno

Ujęcie wody	Pobór wody			Studnia głębinowa nr 1				Studnia głębinowa nr 2			
	Średnio m ³ /d	Max m ³ /d	Max m ³ /h	Wydajność m ³ /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy	Wydajność m ³ /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy
SUW Bagno	825,0	1128	109,6	24	4,7	40,2	1987	54	8	35	1973

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gospodarstwa Pomocniczego w Mszanowie.

Na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie jest tylko jedna miejscowość wyposażona w sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię ścieków. Jest to miejscowość Bagno. Tak, więc procent skanalizowania mieszkańców gminy jest bardzo daleki od stanu, jaki można by uznać za zadowalający.

W miejscowości Radomno brak jest kanalizacji. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a następnie za pośrednictwem firm transportowych przewożone do oczyszczalni ścieków w Bagnie i Nowym Mieście Lubawskim. We wsi zlokalizowane są 81 zbiorniki bezodpływowe (szamba) – dane na dzień 31.12.2008 roku.

3.5.3. Gaz i ogrzewanie

Na terenie miejscowości Radomno, a także w gminie i powiecie nie ma dostępu do rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego. Miejscowość także nie posiada zbiorczej kotłowni działającej na rzecz mieszkańców. Budynki mieszkalne oraz zakłady ogrzewane są za pomocą własnych sieci i pieców centralnego ogrzewania.

3.5.4. Telekomunikacja i poczta

Na terenie miejscowości jest dostęp do usług telefonicznych stacjonarnych oraz poprzez gęste rozmieszczenie nadajników satelitarnych również do telefonii komórkowej. Istnieje możliwość podłączenia do szerokopasmowego Internetu. W miejscowości znajduje się placówka urzędu pocztowego.

3.6. Zasoby turystyczne

3.6.1. Szlaki turystyczne

Ukształtowanie terenu miejscowości podobnie jak gminy jest wyjątkowo urozmaicone pod względem wysokości, na co wpływ miał topniejący lodowiec. Znajdują się tu liczne atrakcje turystyczne zarówno naturalne jak i historyczne.

Radomno jest miejscem atrakcyjnym dla uprawiania turystyki. Przez tereny należące do wsi przebiegają trzy atrakcyjne szlaki. Są to:

- **Szlak pieszy żółty** (w rejestrach PTTK oznaczony jako TO-231). Szlak prowadzi z Torunia, wzdłuż doliny Drwęcy, przez Pojezierze Brodnickie do Radomna, skąd jego przedłużenie prowadzi na teren Pojezierza Iławskiego. Szlak żółty jest fragmentem szlaku europejskiego łączącego Niemcy i Litwę, który oznaczony jest w międzynarodowych spisach kodem E-11, a przez teren Polski wiedzie od Słubic po Ogrodniki. Szlak „wkracza” na teren gminy u zachodnich brzegów Jeziora Skarlińskiego (ok. 147 km od Torunia, ok 20 km od wsi Ostrowite i ok. 13 km od wsi Łąkorek). Od rozwidlenia szos z Nowego Miasta Lubawskiego do Biskupca Pomorskiego i Łąkorza szlak wiedzie polną drogą ok. 2 km do wsi Skarlin. Na początku tego odcinka rozległy widok na wydłużoną rynnę Jeziora Skarlińskiego. W centrum wsi za kościołem, na rozwidleniu szos. szlak skręca w lewo i drogą wśród pól doprowadza po kolejnych 2,5 km do wsi Lekarty. Tu znaki opuszczają szosę i kierują się polną drogą na północny wschód, w kierunku widocznego w dole jeziora Gryźliny. a następnie wzdłuż południowego brzegu jeziora na wschód do wsi o tej samej nazwie. Z Gryźlin szlak prowadzi od kościoła drogą wśród pól, dalej na wschód i północny wschód. Po przekroczeniu linii kolejowej Iława - Nowe Miasto Lubawskie dochodzi od zachodu do Radomna. W Radomnie (160 km licząc od Torunia i 13 km od wejścia na teren gminy) szlak prowadzi na południowy skraj jeziora Radomno. Następnie wschodnim brzegiem południowej zatoki tegoż jeziora aż do mostu na wschodniej zatoce jeziora Radomno. Poprzez most na jeziorze wiedzie do osady Nowy Ostrów i po ok. 1 km opuszcza teren gminy. Po ok. 9 km. trasą wzdłuż rzeczki Rudej, leśn. Katarzynki, jezior Czerwonego

i Łackiego, cały czas wśród lasów, doprowadza do Ławy. Przez teren gminy szlak biegnie na przestrzeni ok. 15 km.

- **Szlak pieszy czerwony** W rejestrach PTTK oznaczony jako TO-2215. Jest to szlak pieszy łączący Nowe Miasto Lubawskie z opisanym wyżej żółtym szlakiem doliny Drwęcy, a poprzez ten szlak z Pojezierzem Brodnickim i Pojezierzem Ławskim. Szlak prowadzi z Nowego Miasta Lubawskiego do Radomna i liczy ok. 13 km. Szlak zaczyna się na stacji PKP Nowe Miasto Lub. i niemal od razu, po ok 1 km, wkracza na teren gminy. Przez pierwsze 3 km prowadzi cały czas w górę szosą do Nawry. W wielu miejscach m.in. z placu u stóp pomnika poległych i pomordowanych w II wojnie światowej roztaczają się rozległe widoki na dolinę Drwęcy. Ok. 2 km za Nawrą skręca w prawo i polną drogą, pofalowanym terenem. poprzez pola. niewielkie lasy i łąki wiedzie na północ do Nowego Dworu. Stąd znowu szosą poprzez Chrośle prowadzi dalej na północ do centrum wsi Radomno.
- **Szlak Św. Jakuba** – najświętniejszy europejski szlak pielgrzymkowy, zaczynał się niegdyś na Łotwie może nawet w Estonii i prowadził przez Polskę, Niemcy i Francję na zachód, aż do Santiago de Compostela w Zachodniej Hiszpanii, gdzie – według tradycji – znajduje się grób św Jakuba Apostoła, zwanego też Jakubem Starszym.

Ponadto na terenie gminy występują liczne szlaki wodne. Są to:

- Szlak wodny rzeki Drwęcy
- Szlak wodny rzeki Wel
- Szlak wodny rzeki Strugi
- Szlak wodny rzeki Skarlanki
- Szlak wodny rzeki Kakaj

3.6.2. Grodziska wczesnośredniowieczne

W gminie Nowe Miasto Lubawskie znajdziemy pozostałości grodów. Rysują się one niekiedy bardzo wyraźnie w gminnym krajobrazie jako zespoły wałów ziemnych. Grodziska wczesnośredniowieczne zachowały się w Nowym Dworze Bratiańskim

i w Radomnie. W okolicach Nowego Dworu znajdują się 2 grodziska. Jedno jest owalne, zbliżone do kształtu elipsy o wymiarach 70x50 metrów, zwane popularnie "Grodziskiem". Znajduje się na pagórku nad jeziorem i przylega do wielkiej łachy morenowej. Potężne wały dochodzą tu do około 20 m wysokości, kryjąc u szczytu niewielkie, nieckowate podwórze (tzw. majdan). Mimo swojej monumentalności, którą można było uzyskać jedynie dzięki ogromnemu wysiłkowi budowniczych, obiekt ten sprawia wrażenie, iż istniejący tu niegdyś gród użytkowany był krótkotrwale (a być może jeszcze nie ukończony) i z nieznanymi bliżej przyczynami został opuszczony. Wskazywała by na to niska warstwa kulturowa, ledwo odcinająca się od piaszczystego gruntu, zawierająca stosunkowo mało (jak na takie stanowisko) zabytków. Dokonany na grodzisku sondaż wykazał istnienie tu śladów spalenizny, co może świadczyć o spaleniu grodu. Drugie grodzisko w Nowym Dworze okoliczna ludność nazywa "Górą Pikową". Jest ono położone około 1 km na południe od centrum wsi, na wzniesieniu ograniczonym od wschodu brzegiem jeziora, które jest wschodnim zakończeniem rynny Jeziora Skarlińskiego. Ma kształt owalny o wymiarach 40x30 metrów, z wyższym wałem od strony wschodniej i wyraźną niecką wewnątrz. Całe wzniesienie zalesione jest lasem sosnowym. W gminie nowomiejskiej grodziska pochodzące z wczesnego średniowiecza znaleźć można też na wyspie koło Radomna oraz w pobliżu Tylic. Grodzisko w Radomnie zaliczane jest do najbardziej niedostępnych relikwów warowni wczesnośredniowiecznych, uważanych przez niektórych badaczy za typ najstarszy. Zalicza się je do tzw. grodzisk nizinnych (umiejscawianych na terenach mokrych - moczarach lub wyspach jezior). Grodzisko w Radomnie umiejscowione jest na wyspie Jeziora Radomno. Jego wały tworzą kształt zbliżony do pierścienia o rozmiarach 30x25 metrów z niewielką, płytką niecką. Same wały nie są zbyt wysokie. Jest to w tym przypadku zrozumiałe, bowiem podstawowym elementem obronnym jest tu woda będąca dla tego grodu przeszkodą naturalną. Kiedyś na grodziskach wznosiły się warownie. Z samych budowli (oczywiście drewnianych) nie pozostało ani śladu. Zachowały się jedynie usypane z ziemi wały lub też naturalne wzniesienia przystosowane do ówczesnych potrzeb fortyfikacyjnych. Czasu powstania i upadku grodzisk nie ustalono. Mogą to być grodziska pruskie lub słowiańskie, a nawet pochodzenia średniowieczno-krzyżackiego. Wczesnośredniowieczne grody to warowne osady, których elementami obronnymi były najczęściej drewniano-ziemne wały, fosy, a niekiedy i palisady. Stanowiły one siedziby władców opolnych i plemiennych (później feudalnych), punkty strażnicze i wojskowe, administracyjne, lub tzw. refugia czyli miejsca schronienia dla okolicznej ludności w razie niebezpieczeństwa. Dodatkowym często

elementem obronnym dla grodu, było samo jego usytuowanie wśród bagien, rozlewisk wodnych, na wyspach lub półwyspach, na stromych zboczach wzgórz, a więc w warunkach z natury niedostępnych lub trudno dostępnych. W ten sposób naturalne warunki topograficzne zostały włączone w system fortyfikacyjny i miały duże znaczenie dla ewentualnej akcji.

3.6.3. Gospodarstwa agroturystyczne

W gminie Nowe Miasto Lubawskie bogata jest oferta agroturystyczna. Najczęściej są to oferty całoroczne. Agrowczasowicze w ramach tej oferty mogą skorzystać m.in. z możliwości wędkowania, windsurfingu, jazdy konnej oraz rowerowej, grzybobrania, spożywania swojskiego chleba, masła, miodu, sera i innych produktów. Rozwijaniu turystyki służą również liczne imprezy kulturalne oraz sportowe organizowane w gminie. Do najważniejszych kulturalnych imprez należą:

- Marsz na Grunwald,
- Oblężenie Zamku Bratian
- Gminne konkursy wiedzy o samorządzie terytorialnym

Imprezy sportowe koncentrują się na sportach wodnych (zwłaszcza popularne jest kajakarstwo – szlakiem kajakowym Drwęcy prowadzi najdłuższy w Polsce

Międzynarodowy Spływ Kajakowy). Do najważniejszych imprez sportowych należą m.in.:

- Memoriał im. ks. K. Wróblewskiego w tenisie stołowym;
- Spływy kajakowe rzeką Wel;
- Wyścigi kajakowe na Jeziorze Skarlińskim;

W Radomnie mieści się jedno gospodarstwo agroturystyczne J. Jaranowski, który oferuje gościom 5 pokoi, wyżywienie całodzienne, ognisko, łódkę, rower wodny, plac zabaw, grill.

4. Analiza SWOT

Podjmując działania na rzecz rozwoju miejscowości należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające jej rozwój, punkty stanowiące jej mocne strony, potencjał rozwojowy oraz zidentyfikowane zagrożenia. Analiza SWOT została przedstawiona w tabeli 12.

Tabela 12

Analiza SWOT miejscowości Radomno

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wysokie walory krajobrazowe, • czyste, nieskażone środowisko, • bliskość jeziora (centrum wsi), • wysoka atrakcyjność zasobów przyrodniczych, turystycznych, wypoczynkowych, oraz zasobów dziedzictwa kulturowego i wiejskiego, • sąsiedztwo terenów leśnych daje podstawy dla rozwoju aktywnych form wypoczynku, • wysoka aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój wsi oraz całej gminy, • zaangażowanie władz gminy we współpracę z otoczeniem zewnętrznym i zdobywanie środków finansowych na realizację ważnych przedsięwzięć gminnych, • brak uciążliwego przemysłu, • dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast: Iława, Lubawa, i Nowe Miasto Lubawskie, • dobry układ transportowy, • wieś posiada sieć wodociagową i telefoniczną, możliwość podłączenia internetu • dobre połączenie komunikacyjne z innymi miejscowościami. 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokie długotrwałe bezrobocie, • niskie wykształcenie mieszkańców, • trudna sytuacja materialna mieszkańców wsi, • mało skuteczna promocja walorów przyrodniczych miejscowości i jej otoczenia, • peryferyjne położenie w stosunku do centrum administracyjnego regionu obecnie w Olsztynie, poprzednio w Toruniu i wynikające z tego skutki w dotychczasowym rozwoju społeczno-gospodarczym, • nierozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalność dająca dodatkowe, alternatywne źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych np.: produkcja zdrowej żywności, • słabo rozwinięta sieć infrastruktury technicznej: brak kanalizacji, gazu, zły stan nawierzchni dróg, • degradacja infrastruktury melioracyjnej, • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, • zły stan dóbr kultury, • mała estetyka budowli, • otoczenie kościoła w opłakanym stanie technicznym
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • promocja sołectwa i informacja turystyczna, • urozmaicona rzeźba terenu, 	<ul style="list-style-type: none"> • różnorodność klimatyczna, zmienność typów pogody,

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki aktywnej, • rozwój i tworzenie gospodarstw agroturystycznych, • zwiększający się popyt na usługi turystyczne oparte o zasoby naturalne, • rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej, • rozwój drobnej przedsiębiorczości, • modernizacja i poprawa stanu dróg, • współpraca z miastem i gminami powiatu, • alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wrażliwość wód na zanieczyszczenia, • starzejące się społeczeństwo gminy, • zła sytuacja rolnictwa, rozdrobnienie gospodarstw, • malejąca konkurencyjność rodzimej produkcji, • zbyt małe ilości uzyskiwanych środków finansowych w tym z UE, • brak stabilności w polityce państwa – prawnej, podatkowej, rolnej, • brak warunków startu dla młodych ludzi, • niskie dochody własne gminy.
---	--

Źródło: Opracowanie własne.

5. Kierunki rozwoju miejscowości Radomno

Wizja jest wyrażeniem, które określa główny cel miejscowości, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do miejscowości, dla której została sformułowana. Wizja pokazuje pozytywny obraz sołectwa Radomno w perspektywie 7 lat. Przeprowadzone analizy i wyznaczone potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów planu. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych planem.

Proponowane kierunki rozwoju miejscowości:

- Zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Radomnie położonego w centrum wsi
- Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej – budowa Sali sportowej
- Wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych – dostosowanie i rozpowszechnienie miejsc atrakcyjnych turystycznie poprzez budowę dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych oraz szlaków pieszych, a także zagospodarowanie pobliskich terenów,
- Rozbudowa i modernizacja istniejącego placu zabaw,
- Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i infrastruktury komunalnej,
- Poprawa stanu technicznego dróg – modernizacja nawierzchni dróg gminnych, powiatowych,
- Skanalizowanie miejscowości,
- Rozwój mieszkalnictwa indywidualnego – przekształcenie i podział gruntów pod zabudowę mieszkalną, doprowadzenie niezbędnych przyłączy oraz budowa dróg dojazdowych
- Stworzenie mieszkańcom korzystnych warunków życia i rozwoju
- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców rozwój miejscowości
- Dążenie do powstania i wspieranie organizacji pozarządowych na terenie miejscowości.

6. Planowane działania w perspektywie 7 lat (2009-2016)

Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp. przed jakimi staje władza lokalna. Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

W ramach Planu Odnowy Miejscowości zakłada się realizację 7 zadań inwestycyjnych, których szczegóły zostały przedstawione poniżej. Inwestycje te są zadaniami priorytetowymi dla Radomna.

Tabela 13

Zadanie 1

Tytuł projektu	Zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Radomnie		
Projektodawca	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa		
Całkowity koszt realizacji inwestycji	163 107,33 PLN		
Opis projektu (zakres prac)	Lp.	Nazwa elementu	Wartość brutto
	1	Chodnik z kostki granitowej	82 688,56
	2	Opaska żwirowa	2 067,98
	3	Schody	71 640,79
	4	Bramy ogrodzeniowe	6 710,00
	RAZEM		163 107,33
Harmonogram realizacji	2009		
Źródła finansowania projektu	- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, oś 3 Jakość Życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie Odnowa i rozwój wsi - środki własne Parafii		
Oczekiwane rezultaty	Poprawa estetyki wsi		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14**Zadanie 2**

Tytuł projektu	Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Radomnie
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	1 625 800 PLN
Opis projektu	- budowa Sali sportowej o wymiarach areny 26,0m x 15,0m
Harmonogram realizacji	2010
Źródła finansowania projektu	- środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie - Ministerstwo Sportu i Turystyki
Oczekiwane rezultaty	Rezultatem będzie poprawa bazy sportowej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15**Zadanie 3**

Tytuł projektu	Modernizacja chodnika przy drodze powiatowej
Projektodawca	Powiat Nowomiejski
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	150 000 PLN
Opis projektu	długość chodnika ok. 500m.
Harmonogram realizacji	2011
Źródła finansowania projektu	- środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie - środki Powiatu nowomiejskiego
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy infrastruktury technicznej oraz dostępności komunikacyjnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16

Zadanie 4

Tytuł projektu	Budowa świetlicy wiejskiej w Radomnie
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	700 000 PLN
Opis projektu (planowane prace)	Budowa nowego budynku świetlicy
Harmonogram realizacji	2012
Źródła finansowania projektu	- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, oś 3 Jakość Życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie Odnowa i rozwój wsi - środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy kulturalnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17

Zadanie 5

Tytuł projektu	Modernizacja i doposażenie placu zabaw
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	15 000 PLN
Opis projektu (planowane prace)	Zakup bezpiecznych urządzeń i zagospodarowanie obszaru placu zabaw.
Harmonogram realizacji	2013
Źródła finansowania projektu	- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, oś 3 Jakość Życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działanie Odnowa i rozwój wsi - środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie
Oczekiwane rezultaty	Rezultatem będzie poprawa bazy rekreacyjnej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18

Zadanie 6

Tytuł projektu	Budowa drogi Gryźliny – Radomno
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	3 500 000 PLN
Opis projektu (planowane prace)	długość ok. - 3,2 km szerokość - 6m - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi
Harmonogram realizacji	2014
Źródła finansowania projektu	- środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy infrastruktury technicznej oraz dostępności komunikacyjnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19

Zadanie 7

Tytuł projektu	Budowa kanalizacji
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	PLN
Opis projektu (planowane prace)	- wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa sieci kanalizacyjnej - podłączenie indywidualnych użytkowników
Harmonogram realizacji	2015-2016
Źródła finansowania projektu	- środki własne Gminy Nowe Miasto Lubawskie - środki z UE
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

7. Harmonogram realizacji projektów

W poniższej tabeli zestawiono przewidywany harmonogram realizacji poszczególnych projektów. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela 20

Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Radomno

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Radomnie	■							
2	Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Radomnie		■						
3	Modernizacja chodnika przy drodze powiatowej			■					
4	Budowa świetlicy wiejskiej w Radomnie				■				
5	Modernizacja i doposażenie placu zabaw					■			
6	Budowa drogi Gryżliny – Radomno						■		
7	Budowa kanalizacji							■	■

Źródło: Opracowanie własne.

8. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości

Tabela 21

Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Radomno

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Przedłożenie projektu Planu Odnowy Miejscowości Radomno przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołecka	Marzec 2009
2. Uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości Radomno przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	Marzec 2009
3. Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Radomno na Sesji Rady Gminy	Rada Gminy	Marzec 2009
4. Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	2009 – 2016
5. Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Wójt, Rada Sołecka	Do roku 2016

Źródło: Opracowanie własne.

9. Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości

Monitoring wspomaga proces zarządzania i dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu - począwszy od pojedynczego zadania, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach. W zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy.

9.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu Planu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów w Planie. Dane skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na trzy kategorie:

Wskaźniki produktu

Odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych

Wskaźniki rezultatu

Odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektem wynikającym z wdrożenia Planu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych

Wskaźniki oddziaływania

Obrazują one konsekwencje Planu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (oddziaływanie pośrednie). Przykładowe wskaźniki oddziaływania to liczba innowacji wprowadzonych w gospodarstwach rolnych, które otrzymały wsparcie w czasie

18 miesięcy po zakończeniu projektu (oddziaływanie bezpośrednie), czy średnia ocen dzieci uczących się objętych zajęciami pozalekcyjnymi 24 miesiące od zakończenia realizacji projektu (oddziaływanie pośrednie).

9.2 Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji Planu, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Wójt Gminy Nowe Miasto Lubawskie prowadzi ciągły monitoring finansowy podjętych zadań, sporządza raporty, które prezentuje Radzie Gminy podczas kolejnych planowych Sesji Rady (wydatki poniesione w okresie objętym raportem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stopień realizacji zadania %).

Tabela 22

Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Radomno

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Rada Sołecka/Wójt	Raz w roku /w I kwartale/ na Zebraniu Wiejskim
2. Ocena realizacji Siedmioletniego Planu Inwestycyjnego.	Wójt	Przed sesją absolutoryjną każdego roku
3. Organizacja debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej program dla oceny jego aktualności.	Rada Sołecka	Raz na dwa lata

Źródło: Opracowanie własne.

** - Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno – gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nieprzewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości Radomno może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile zebranie wiejskie tak postanowi. Zmieniony Plan także zatwierdza Rada Gminy.*

10. Public Relations Planu Odnowy Miejscowości

Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości Radomno wśród przyszłych beneficjentów, wykonawców i decydentów, opierać się będzie o trzy formy komunikacji:

- Internet
- Prasa lokalna
- Promocja i reklama bezpośrednia

Internet będzie głównym dostawcą informacji o Planie Odnowy Miejscowości Radomno. Internet służyć będzie komunikacji pomiędzy bezpośrednio odpowiedzialnym za wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Radomno (Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie), a zainteresowanymi podmiotami samorządowymi, biznesowymi i organizacjami pozarządowymi.

Prasa lokalna służyć będzie jedynie upowszechnianiu informacji w różnych kręgach potencjalnych beneficjentów i wykonawców Planu Odnowy Miejscowości Radomno o istnieniu takiego dokumentu i sposobie jego monitorowania i wdrażania, kierując do źródła informacji, jakim będzie Internet.

Promocja i reklama bezpośrednia będzie skierowana do wybranych, potencjalnych wykonawców, inwestorów zidentyfikowanych na podstawie analizy przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Radomno.

Powyższa promocja i reklama polegać będzie na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości.

Spis tabel

Tabela 1	Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej	6
Tabela 2	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	15
Tabela 3	Liczba mieszkańców w latach 2005 – 2008	17
Tabela 4	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek	18
Tabela 5	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy	19
Tabela 6	Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie	19
Tabela 7	Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach	20
Tabela 8	Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy	22
Tabela 9	Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia	22
Tabela 10	Liczba uczniów w poszczególnych klasach	35
Tabela 11	Parametry ujęcia wody w miejscowości Bagno	36
Tabela 12	Analiza SWOT miejscowości Radomno	41
Tabela 13	Zadanie 1	44
Tabela 14	Zadanie 2	45
Tabela 15	Zadanie 3	45
Tabela 16	Zadanie 4	46
Tabela 17	Zadanie 5	46
Tabela 18	Zadanie 6	47
Tabela 19	Zadanie 7	47
Tabela 20	Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Radomno	48
Tabela 21	Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Radomno	49
Tabela 22	Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Radomno	51

Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa	8
Rysunek 2	Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego	9
Rysunek 3	Miejscowość Radomno na tle gminy	9
Rysunek 4	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	16
Rysunek 5	Struktura płci w miejscowości Radomno	17
Rysunek 6	Liczba mieszkańców w poszczególnych latach	18
Rysunek 7	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	21
Rysunek 8	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na płeć	21
Rysunek 9	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy	23
Rysunek 10	Jeziro Radomno z lotu ptaka	28
Rysunek 11	Kościół p.w. Serca Jezusowego	31